

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**ОСВІТНІ МОТИВАЦІЇ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ЗАКАРПАТСЬКОГО
УГОРСЬКОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ ФЕРЕНЦА РАКОЦІ II**

ПОПОВИЧ МЕЛІНДА ВАСИЛІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 10 /27 жовтня 2021 року

Науковий керівник:

Поллої Каталін Дезидерівна

доктор філософії, старший викладач

Завідувач кафедру:

Біда Олена Анатоліївна,

доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2022

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Кваліфікаційна робота

**ОСВІТНІ МОТИВАЦІЇ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ЗАКАРПАТСЬКОГО
УГОРСЬКОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ ФЕРЕНЦА РАКОЦІ II**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

Попович Мелінда Василівна

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Науковий керівник: **Поллої Каталін Дезидерівна**

доктор філософії, старший викладач

Рецензент: **Гуттерер Єва Войтехівна**

старший викладач

Берегове
2022

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

**FELSŐOKTATÁSI TOVÁBBTANULÁSI MOTIVÁCIÓK A II. RÁKÓCZI
FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA HALLGATÓI
KÖRÉBEN**

Szakedolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Popovics Melinda

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 013 Tanító

Témavezető: Pally Katalin

PhD, adjunktus

Recenzens: Hutterer Éva

adjunktus

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
I. ПОНЯТТЯ ІНСТУТНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО ВИБОРУ МОТИВАЦІЇ.....	8
1.1. Значення основних понять.....	8
1.2. Інститутний та професійний вибір мотивації.....	9
1.3. Мотиви подальшого навчання.....	10
1.4. Важливість соціального походження в подальшому навчанні.....	12
II. МОТИВАЦІЙНІ ТЕОРІЇ У ВИБОРІ МОТИВАЦІЇ.....	14
2.1. Теорія мотивації Маслоу.....	14
2.2. Теорія очікування Врума.....	16
2.3. Теорія потреб Макклєнда.....	16
III. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	18
IV. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ.....	20
4.1. Соціальне походження студентів, які навчаються у Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці II.....	20
4.2. Мотивація студентів до вибору навчального закладу та вибору професії, які навчаються у Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці II.....	24
ВИСНОВКИ.....	33
РЕЗЮМЕ.....	35
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	36
ДОДАТКИ.....	38
Список рисунків.....	38
Список таблиць.....	39
Анкета досліджування.....	40
ЗАЯВА.....	

TARTALOM

BEVEZETÉS.....	6
I. AZ INTÉZMÉNYVÁLASZTÁSI ÉS SZAKVÁLASZTÁSI MOTIVÁCIÓ FOGALMA .	8
1.1. Alapfogalmak jelentése	8
1.2. Intézményválasztási és szakválasztási motivációk.....	9
1.3. A továbbtanulás motívumai.....	10
1.4. A társadalmi háttér jelentősége a továbbtanulásban.....	12
II. MOTIVÁCIÓS ELMÉLETEK A PÁLYAVÁLASZTÁSBAN.....	14
2.1. Maslow motiváció-elmélete.....	14
2.2. Vroom elvárás-elmélete.....	16
2.3. McClelland szükséglet-elmélete.....	16
III. AZ EMPIRIKUS KUTATÁS MÓDSZERTANI HÁTTERE.....	18
IV. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK	20
4.1. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanuló hallgatók társadalmi háttére	20
4.2. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanuló hallgatók intézményválasztási és szakválasztási motivációi	24
ÖSSZEFOGLALÁS	33
REZÜMÉ.....	35
HIVATKOZOTT IRODALOM	36
MELLÉKLETEK	38
Ábrák jegyzéke.....	38
Táblázatok jegyzéke	39
Kutatási kérdőív.....	40
NYILATKOZAT	

BEVEZETÉS

A szakdolgozat témája a felsőoktatási motivációk a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatói körében. A munka elméleti részében definiáljuk a motiváció alapfogalmát, és bemutatásra kerülnek a külső és belső motivációs tényezők. Jelen szakdolgozat célja, hogy feltárjuk a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak intézményválasztási és szakválasztási motivációit. A kutatás újdonságértékét adja, hogy a főiskolás hallgatók intézmény- és szakválasztási motivációit eddig még nem vizsgálták. A beregszászi főiskola kulcsfontosságú szerepet játszik a kárpátaljai magyar fiatalok érdekében, hiszen Kárpátalján ez az egyetlen felsőoktatási intézmény, amely teljes mértékben magyar tannyelvű továbbtanulási lehetőséget biztosít. Érdekes kérdés, hogy mi motiválja a különböző szakos hallgatókat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola kiválasztására, hiszen a pályaválasztás nagyon fontos kérdés a fiatalok körében. A főiskolás hallgatók továbbtanulási motivációit kérdőíves módszerrel mértük fel. A koronavírus járvány miatt, majd az országban kialakult háborús helyzet miatt ebben a tanévben a felsőoktatás intézmények online tanítási formára tértek át. Emiatt a kérdőívet online formában küldtük ki a diákoknak, azonban személyes találkozás nélkül alacsonyabb volt a részvételi kedv. A kérdőíves kutatásban 141 hallgató vett részt. A dolgozatban arra kerestük a választ, hogy milyen pszichológiai, szociológiai és gazdasági tényezők hatottak a vizsgált hallgatók intézmény- és szakválasztására, s melyek voltak azok a tényezők, amelyek leginkább befolyásolták a továbbtanulást.

A dolgozat négy részből tevődik össze. Az első részben bemutatjuk a motiváció alapfogalmát, a külső és belső intézményválasztási motivációs szempontokat, a továbbtanulási motivációkat befolyásoló tényezőket, a pályaválasztási és a szakválasztási motivációkat. A második fejezetben bemutatásra kerülnek azok az elméletek, amellyel betekintést nyújtunk a motivációk és más elméletek megismerésébe. A harmadik fejezetben bemutatjuk a kutatásunk módszertani részét: kiket szólítottunk meg, hogyan zajlott az adatfelvétel és hogyan történtek a válaszok kielemezése. Ez a fejezet tartalmazza a kutatási kérdéseket és a hipotéziseket is. A dolgozat negyedik fejezetében a kutatás eredményei kerülnek bemutatásra. Ebben a részben bemutatjuk a válaszadó hallgatók társadalmi háttérét. A szakdolgozat fő célja is ebben a fejezetben mutatkozik meg, bemutatjuk, hogy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóit mi motiválta az intézményválasztás a szak kiválasztása során. Szakonként bemutatjuk, hogy melyek voltak a fő motivációs tényezők. Ebben a fejezetben kapunk választ a feltett kutatási kérdésekre, továbbá itt mutatjuk be, hogy hipotéziseink beigazolódtak vagy nem nyertek igazolást.

A munka elméleti keretének megírásában nagy segítségünkre volt Nagy Julianna Krisztina, Ágyas Réka és Fejes József Balázs munkái. Igyekeztünk ukrán nyelvű forrásokból is dolgozni. Isaenko és Biletska munkáira hivatkoztunk.

I. AZ INTÉZMÉNYVÁLASZTÁSI ÉS SZAKVÁLASZTÁSI MOTIVÁCIÓ FOGALMA

A szakdolgozat első fejezetében részletesebben bemutatjuk a motiváció alapfogalmát. Ismertetjük a külső és belső intézményválasztási motivációs tényezőket a továbbtanulás terén. A külső befolyásoló tényezőkhez tartozik a barátok, a szülők és a középiskolai tanárok véleménye, tanácsai, az egyetemi kiadások, az egyetem vagy főiskola elhelyezkedése és mérete. A belső motivációkhoz tartozik a diplomaszerzési igény, a tudásvágy, személyes fejlődés előmozdítása, szakmai célok megvalósítása.

A pályaválasztás egy nagy kihívás az érettségiző fiatalok számára. A pályaválasztás a fiatalok igényeit és törekvéseit fejezi ki, amely által fejlődni is tudnak (ZAKAR, 1988). Manapság már aligha tudjuk motiválni a fiatalokat, hogy az ő érdekükben jó döntést hozzanak a továbbtanulással kapcsolatban. A mai világban már nagyon ritka diák az, amelyik elszánt a tanulásban és biztosan, önállóan el tudja dönteni, hogy milyen pályára szeretne lépni. Gyakran megfigyelhető, hogy ha nehézségeik támadnak, azonnal elvetik azt az ötletet, hogy megpróbálkozzanak a továbbtanulással. Emiatt is fontos kiemelni a tanárok szerepét, a barátok és a szülők véleményét, illetve tanácsait. A pedagógusoknak gyakran önállóan kell rájönnünk, hogy mi alapján lehet a diákokat motiválni.

1.1. Alapfogalmak jelentése

Jelen fejezetben a következő alapfogalmak jelentőségét kívánjuk részletesebben bemutatni: motiváció, motívumok, motiválás, motívumfejlesztés. A pedagógusok esetében gyakran felmerül az a kérdés, hogy miként, milyen módszerekkel motiválják a diákokat a továbbtanulásra, és milyen módszerekkel keltsék fel a tanulók figyelmét a tanórák iránt.

A *motiváció* szó jelentése alatt az ösztönzésnek és a motívumnak azt az összességét értjük, ami bizonyos cselekvésekre készíti bennünket. A motiváció alapfogalom számos esetben a pedagógusok körében használatos fogalom (FEJES, 2015). A motivációt két csoportra lehet felosztani: külső és belső befolyásoló tényezők.

A külső befolyásoló tényezők részét képezi a család, a barátok, a szülők tanácsai, a középiskolai tanárok véleménye. Ezzel szemben a belső befolyásoló tényezőkhez sorolhatjuk a diplomaszerzési igényt, a tudásvágyat, személyes célok előmozdítását és a szakmai célok megvalósítását.

A *motívumok* alatt olyan viselkedés személyiség összetevőt értünk, amely alapján tudatos vagy tudattalan döntést hozunk egy viselkedésről vagy annak folytatásáról (FEJES, 2015).

A pedagógusoknak némely diáknál sokat kell dolgoznia, hogy felkeltse a figyelmét, ezért a pedagógus meg tesz mindent, hogy motiválni tudja a tanulót. Tehát, a *motiválás* szó alatt is azt lehet érteni, hogy valaki cselekvésre készítet, amely egy bizonyos cél megvalósulásához vezethet.

A *motiválás* leginkább a pedagógusok körében használatos fogalom, amely legelső sorban a tanulási motivációt jelöli (JÓZSA, 2002). A *motivumfejlesztés* alatt a motivumkészlet gyarapodását és szerveződését értjük. A motiválás és a motivumfejlesztés között a hétköznapi tanulás és a tudományos értelmezés kettőssége látható (NAGY, 2000).

1.2. Intézményválasztási és szakválasztási motivációk

Az emberek életében eljön az az időszak, amikor el kell kezdeni gondolkodni a jövőt illetően. A szakválasztás vagy akár az intézményválasztás egy nagyon fontos tényező a fiatalok életében, mivel ez a sorsának a megválasztását jelenti. A szakválasztás még azért is fontos, mert az érdekek keresztezhetik egymást (ISAENKO, 2018). Az is fontos kérdés, hogy hol folytassák a tanulmányikat: maradjanak szülőföldjükön vagy a külföldi felsőoktatási lehetőségek közül válasszanak (ÁGYAS, 2015). A felsőoktatási intézményekben nagy hangsúlyt fektetnek a pályakövetési tevékenységre. Döntéseket hoznak meg a tanulók, amelyet két csoportra osztanak: egyéni és csoportos döntésekre. Az intézményválasztás egy csoportos döntés a középiskolások számára. Nagy jelentősége van ebben a családi szerepnek is (RÁMHÁP, 2017). Ebben a korban nem egyszerű ilyen fontos döntést hozni, amely majd a jövőjüket fogja befolyásolni. A fiataloknak meg kell hozniuk a számukra megfelelő döntést. A pályaválasztás nem egyszerű és több tényező is befolyásolja. Ezeket a tényezőket nagyon figyelembe veszik a fiatalok a pályaválasztásnál, mégpedig az intelligencia, a különleges képességek, a nem és a szülők munkája. Egy kutató, Holland szerint a szociológiai és a pszichológiai hatások, amelyek bizonyos választásra irányulnak, ezek már gyermekkorban jelennek meg (BILETSKA, 2008).

Fiatalkorban nagy kihívás a diákok számára a pályaválasztás. Végig kell gondolni és megfontolni döntéseiket, hogy valójában mi is lenne számukra a legjobb döntés, és milyen szakot vagy intézményt válasszanak. Hiszen ez a döntés fogja befolyásolni az életüket, reményeiket és céljaikat. A legfontosabb meghatározó döntés, hogy milyen felsőoktatási képzésben vegyenek részt. Ezek alapján a továbbtanulással kapcsolatos döntéseket szociológiai, pszichológiai és gazdasági szempontból közelítik meg (NAGY, 2015).

A szociológiai szempontok olyan társadalmi tényezőkre fektetik a hangsúlyt, amelyek befolyásolhatják a továbbtanulási döntést. A második szempont a pszichológiai, amely arra összpontosít, hogy a hallgató tudatosan válasszon megfelelő továbbtanulási intézményt. Ezen kívül a felsőoktatási intézmény környezetét is figyelembe veszi. A következő a gazdasági

szempont, amely a továbbtanulási folyamatot befektetési döntésként mutatja be. A pályaválasztás előtt álló fiataloknak mérlegelniük kell. Fel kell mérniük, milyen kiadásaik lesznek a felsőoktatási továbbtanulás során és mindezek, hogyan, milyen formában fognak megtérülni (BERGERSON, 2009).

A témával kapcsolatban számos kutatást végeztek, és arra jöttek rá, hogy szimbolikus tényezők is befolyással lehetnek a fiataloknál az intézmény kiválasztásakor. A fő motivációs tényező mindkét esetben az volt, hogy az egyén érdeklődési körének megfelelő legyen a választása és megfelelő képzésben vehessen részt. Ámde sokszor felmerül az a kérdés is, hogy nem játszanak-e más tényezők szerepet az intézmény, illetve szakválasztásnál? Az iskolaválasztásban sokszor a családi háttér is befolyásoló tényező lehet és fontos szerepet játszik abban, hogy nem minden szülő teheti meg azt, hogy tovább tudja küldeni a gyermekét tanulni, mivel ezt az anyagi helyzetük nem teszi lehetővé (ÁGYAS, 2015).

Klimov – híres pszichológus, aki a szakválasztási motivációkkal foglalkozott, hét faktort állított fel, amelyben megnevezi:

- az idősebb családtagoknak a helyzetét;
- az elvtársak helyzetét;
- a tanárok pozícióját;
- a személyes szakmai terveket;
- a képességeket;
- a nyilvános elismerést;
- a tudatosságot;
- az anyagi helyzetet (BILETSKA, 2008).

Mindezek alapján elmondható, hogy a szakmai motiváció egy olyan konkrét tényező hatása, ami befolyásolja és meghatározza a szakma kiválasztását és azokat a feladatokat ellátásának elvégzését, amely a szakmához kapcsolódik.

1.3. A továbbtanulás motívumai

Az utóbbi időkben nagyon sokat foglalkoznak azzal, hogy szakirodalmakban leírják a továbbtanulási és a pályaválasztási motivációk kérdéseit. Leginkább a motiváció kérdéseivel a felsőoktatásban foglalkoztak, ott figyelték meg az egyenlőtlenség kapcsán a továbbtanulási módokat és a társadalmi háttér közötti összefüggéseket. Legelőször ezt az összefüggést egy francia szociológus Raymond Boudon kezdte el vizsgálni, amely alapján három magyarázatot írt le az egyenlőtlenség kapcsán a továbbtanulás szempontjából, amelyek így hangzanak:

1. Az első megközelítés az volt, hogy a társadalmi „siker” mennyire felfogható a tanulásban, ami az osztály identitásán változik.
2. A második megközelítése a hátrányos helyzetű nyelvhasználathoz való kapcsolódás, ahol a nyelvi kódok szerepet játszanak az elméletben.
3. A harmadik és egyben az utolsó megközelítése arra ad magyarázatot, hogy az egyenlőtlenség az egy egyedi gazdasági számítás.

Boudon itt elsősorban arra utal, hogy az osztály identitása a jegyeket és az iskolai értékeket indokolja és nem a továbbtanulást. Ugyancsak tanulhatnak tovább, mint azok a diákok, amelyeknek jobb az érdemjegyük és amelyek alacsonyabb pozícióval rendelkeznek. Akik az első évfolyam évüknél korábban érettségiztek, azoknál a felsőbb évfolyamon sokkal magasabb az aránya, aminek több oka is lehet. A felsőbb évfolyamokon a hallgatók körében szerepel a lemorzsolódási arány. Ezen kívül statisztikai adatokat készítettek, amely kimutatta, hogy a nappali tagozaton az utóbbi időkben egyre kevesebb arányban érkeztek az érettségizett diákok (SZEMERSZKI, 2006).

Houle a továbbtanulás motivációival kapcsolatban három tényezőt fogalmazott meg:

- a tanulmányi irányultság;
- célirányultság;
- és a tevékenység irányultság.

Mind ezeket az irányultságot sorban alapul vette és jellemezte őket. A tanulmányi irányultságnál észre vehető, hogy a hallgatók járnak egyetemre, amelyben megtalálják az örömeiket a tanulásban, ezáltal gyarapítják az ismereteiket és tapasztalatokat szereznek és fejlődnek. A célirányultságú diákok viszont azért mennek tanulni egyetemre, mert azt gondolják, hogy ezzel egy konkrét szakmai célt tudnak a kezükben és egy bizonyos karrierhez juthatnak el. Végül a tevékenység irányultsága azokra a hallgatókra jellemző, akiknek a motiváció az egyetemre való bejutásra teljesen mást jelent. Ezek a hallgatók leginkább új emberekkel szeretnének ismerkedni, a tanórán kívüli foglalkozások vonzzák őket, és bizonyos helyzetek elkerülése, ami lehet az, hogy nem szeretnének munkába állni. Ezek a diákok egyszerűen csak azért mennek tanulni, hogy tudjanak szórakozni és csak legyen egy ok számukra, hogy ott tanulnak. Chapman szerint a főiskola kiválasztását több tényező is befolyásolja, illetve a hallgatókra több sajátosságok kombinációja is jellemző. A sajátosságok kombinációjára a hallgatónak a képességeit, teljesítményét értjük. A másik a külső tényezők, ahová a családot, barátokat és tanárokat sorolunk. Az is fontos tényező, hogy a barátok hová készülnek felvételizni. Hogyha az osztály egyik fele készül arra, hogy tovább tanulhasson, akkor a másik fele is motiváltabb lesz a továbbtanulással kapcsolatban, mivel akkor az osztály fele készíti őket arra, hogy ők is menjenek (NAGY, 2015).

Campbell, Houston, Kallio és Hossler amerikai kutatók szerint a hallgatókra leginkább a család és a szülők vannak nagyobb hatással. Emellett Bogler és Somech is vizsgálták azt, hogy a felsőoktatásba jelentkező hallgatókat a motívumaik ösztönzik leginkább. A motívumok igen szoros kapcsolatban vannak azzal, hogy milyen tanulási eredményeket várnak el a tanulmányaiktól. Azok a tanulók, akik valamely jutalom elérésére fókuszálnak - külső tanulási motivációval rendelkeznek és csakis külső célok elérésére koncentrálnak. A felsőfokú tanulmányok folytatása szakmai és kollégiumi érvek sokszor megegyeznek a külső tanulási motivációval (NAGY, 2015).

1.4. A társadalmi háttér jelentősége a továbbtanulásban

A továbbtanulás – egy fontos szempont a diákok életében, amelyet inkább társadalmi-pszichológiai jelenségnek lehet nevezni. Léteznek különféle tényezők, amelyek az egyén származására származnak, mint például az iskola, a szülők, a személyes tulajdonság és az iskolai megállapodás. A továbbtanuláshoz a legfontosabb tényező a társadalmi háttérben az a család, mert az jobban befolyásolja a tanulók szemléletét a továbbtanuláshoz. Előfordul olyan eset is, hogy nem csak a szülők, hanem maga az intézmény is tudja befolyásolni a gyereket a továbbtanuláshoz. A legfontosabb tényezők, amelyek befolyásolhatják a gyereket a továbbtanulás céljában az a családi háttér, vagyis a szülői feltétel, a szülő-diák közötti beszélgetések, a szülői közbelépés, végül pedig a szülő és az iskola közötti kapcsolat (NAGY, 2015).

Sok kutató foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy mik is lehetnek a hátterei a továbbtanulásnak. Az első kutató Coleman volt, aki vizsgálta a társadalmi háttér hatását a továbbtanulásban. Kutatása során kitért külön azokra a dolgokra, amelyek befolyásolhatják a gyerek továbbtanulását. Coleman (1998) három tényezőt vetett fel a családi háttérre vonatkozóan: gazdasági, emberi és társadalmi tőkére. Rájött arra, hogy a családi tőkét leginkább a család anyagi helyzete határozza meg, az emberit a szülők iskolázottságára utal, a társadalmi pedig a családtagok kapcsolatait veszi figyelembe. A társadalmi tőke csökkenhet, ha nincsenek szülők, vagy csupán egy szülő van, illetve a több testvér száma. Bourdieu (1998) szerint a legjelentősebb a társadalmi tőke szerepe a következő nemzedékre (NAGY, 2015).

A tehetősebb szülők fontosnak tartják azt, hogy a gyerekeik jobb intézménybe kerüljenek. A kutatók ez alapján arra jutottak, hogy a felsőoktatási jelenlétben a társadalmi gyökerek játszanak fontos szerepet. Ez azt jelenti, hogy a szülők pozíciója nagy hatással van arra, hogy a gyerekek milyen intézményt választanak, tehát ennek nagy jelentősége van a továbbtanulási háttérben. Mindemellett más tényezők is felmerülnek ezzel kapcsolatban, például a gazdasági és a politikai

tényezőket sem lehet kizárni. A vizsgálatok során kiderült, hogy sok diák csak a pénzügyi lehetőségek miatt ösztönzik magukat a továbbtanulásra (NAGY, 2015).

Más kutatók, mint Connor és Britain (2004), azt vallják, hogy a felsőoktatással kapcsolatos ügyek és döntések valamilyen oknál fogva jelennek meg. Ők ketten úgy vélték, hogy a döntést egy tényező határozza meg, amelyben figyelembe veszik a nemi hovatartozást is. Az első típusba kerül az a befolyás, amely korai tanulmányi tapasztalatokra vonatkozó döntéseken alapul, míg a második típust a külső befolyások képezik. A külső befolyáshoz több tényezőt is lehet sorolni: pályatanácsadás az iskolában, a tanárok és a szülők vagy a közösség befolyása, és a pénzügyi helyzet is. A felsorolt tényezők arra is hatnak, hogy a diákok hogyan folytatják a továbbtanulást és hogyan látják a gazdasági helyzetet a tanulásban. Úgy vélik, hogy a felsőoktatásban lévő diákokat meghatározó tényezők befolyásolják, még pedig az, hogy az intézmény befejezése után karriert tudjanak építeni. A másik befolyásoló tényező a jövedelmező potenciál növekedése és érdeklődés a szak iránt. Tény az, hogy magasabb végzettség nélkül sokkal nehezebb jól jövedelmező állást találni (NAGY, 2015).

Kanadában és az Amerikai Egyesült Államokban is a kutatók a családi környezetet és a felsőfokú tanulmányok kapcsolatát vizsgálják. De Finnie, Lascelles és Sweetman (2005) a családi háttér és a középfokú tanulmányok utáni képzés között összefüggéseket fedeztek fel. Úgy vélték, hogy a családtípus és az szülők iskolázottsági szintjei stb. befolyásolható tényezők. A családi háttér jelentősen meghatározza a továbbtanulási részvételt még akkor is, ha a diákok motiváltak és ugyanabban a képzésben részesültek. Ezzel a kutatók bebizonyították, hogy a középiskolai tanulás és a felsőoktatási tanulmány folytatása összefüggésben van egymással. Akik a középiskola mellett dolgoznak, azoknál lecsökken a továbbtanulási részvétel száma. A vizsgálatok kimutatták, hogy az édesapák iskolai szintje leginkább a fiúgyermekekre, míg az édesanyák képzettsége a lány gyermekre van nagy hatással. Az egyedülálló szülőknél viszont már kevesebb esély van arra, hogy a gyermekeik motiváltak legyenek a továbbtanulásra (NAGY, 2015).

Hossler (1990) szerint sok tényező és tapasztalat befolyásolja a gyermek főiskolai választását. A legtöbb fiatal már általános iskolában gondolkodik a jövőbeli tervükről. Ebben nagy szerepet játszik a szülők támogatása a gyerekekkel szemben. A diplomázott szülők gyermekei több időt szánnak a főiskolai életre, mint a nem diplomás szülők gyerekei (Hossler & mtsai, 1990).

Flannery és O'Donoghue (2009) vizsgálatai kimutatták, hogy a családi háttér fontosabb, mint az anyagi helyzet (NAGY, 2015).

II. MOTIVÁCIÓS ELMÉLETEK A PÁLYAVÁLASZTÁSBAN

Ebben a fejezetben a főbb motivációs elméletek kerülnek bemutatásra.

A motiváció fogalom már régebben elterjedt, leginkább a pedagógusok és a pszichológusok használják ezt a fogalmat. A szakirodalmakban széleskörűen és többféle módon van megfogalmazva a motiváció fogalma. Egy kiemelkedő pszichológus, Tolman szerint a motiváció nem más, mint egy olyan állapot, amely a viselkedést szabályozza. Kreitner véleménye szerint a motiváció egy pszichológiai folyamat, amely célt ad a viselkedésnek és irányultságot kölcsönöz. Analoui szerint a motiváció csak egy egyéni késztetés, amely tetteket és viselkedést irányítja a cél felé, míg Luthans azt vallja, hogy a motiváció egy szükséglet és elvárást teljesítő késztetés. Willey szerint csak az motiválja az embereket, amit ők is tudnak értékelni. Westerman és Donoghue is azt vallja, hogy a motiváció nem más, mint egy olyan késztetés, amely az emberek viselkedését a cél megvalósításához vezeti. Basy már mást mondott a motivációval kapcsolatban. Ő azt vallotta, hogy a motiváció irányítja és támogatja viselkedést a cél eléréséhez, hogy ennek következményeként jutalmat nyerhet. Higgins szerint a motiváció csak egy mozgósító belső késztetés, amely csak a betöltetlen szükségleteket irányítja. Végül megemlíteném még Buford és Lindner elméletét, akik úgy vélték, hogy a motiváció egy betöltetlen konkrét szükséglet, amely arra készteti az embert, hogy céltudatos viselkedési hajlam alakuljon ki nála. Mint látjuk a leírtakból, nagyon sokan más és más véleményt mondtak a motiváció fogalmáról és különféle elméleteket írtak le róla (NAGY, 2015).

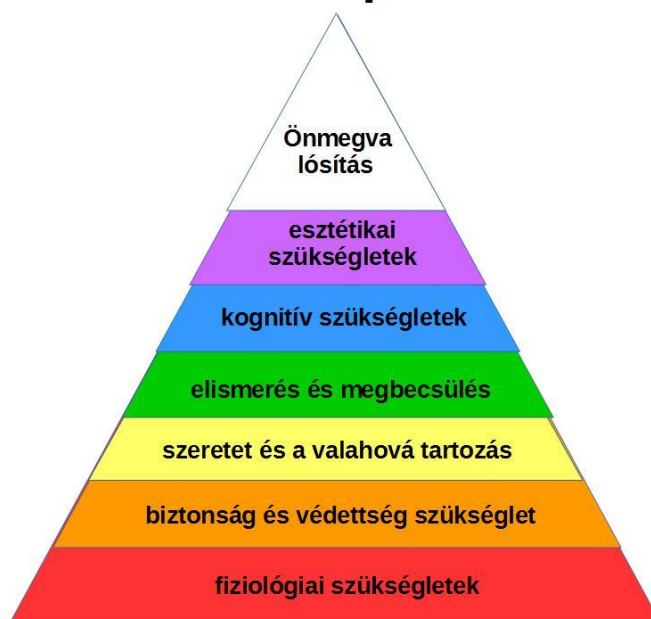
Tehát, összefoglalva azt lehet leírni a motivációról, hogy ez alapján viselkedést fogunk fel, amely egy konkrét cél felé irányul. Ez a bizonyos konkrét cél lesz a továbbtanulás, felsőoktatási intézmény kiválasztása, illetve a szakválasztás (NAGY, 2015).

2.1. Maslow motiváció-elmélete

A motiváció vizsgálatánál elengedhetetlen megemlíteni Abraham H. Maslow elméletét, aki az II. világháború után kidolgozta az egyik legmeghatározóbb elméletet. Maslow elmélete a mai napig is a legjelentősebb szerepet tölt be. Nevéhez köthető az úgynevezett Maslow-piramis, amit az alábbi ábra mutat be:

1. ábra. Maslow-piramis

Maslow - piramis

Forrás: Nagy, 2015

A piramis alapján Maslow bemutatta, hogy milyen szükségletei vannak az embereknek. Maslow ezt a szükségletek hierarchiájának nevezte el, ahogy alulról felfelé épül fel a motivációs szükséglet:

- fiziológiai szükségletek;
- biztonság és védettség szükséglet;
- szeretet és valahová tartozás;
- elismerés és megbecsülés;
- kognitív szükségletek;
- esztétikai szükségletek;
- önmegvalósítás.

Maslow szerint, amikor egy szükséglet nem kerül betöltésre, akkor az embereknél elindul a nyugtalanság, megváltozik náluk az érdeklődés dolgok iránt, illetve változik a magatartás és az értékek. Amennyiben egy szükségletet sikerül betölteni, akkor az magasabb szinten fog ismétlődni. Maslow azt vallja, hogy a betöltetlen szükségletek motivációs erőt jelentenek. Azt is mondta Maslow, hogyha a diáknak nem lennének betöltve a fiziológiai szükségletei, akkor a diák nem tudna folytatni felsőfokú tanulmányokat (NAGY, 2015).

2.2. Vroom elvárás-elmélete

Vroom elméletét egy képlettel szokás ábrázolni. A képlet a következőképpen néz ki: vonzerő (valencia) x várakozás x kötés (célszerűség) = motiváció. A képletben lévő szavaknak van más megfelelője is, ahol a szavaknak más jelentése van a képlet értelmezése szerint. Tehát, a vonzerő az a jutalom, amely egy konkrét cél teljesítéséhez fog vezetni; a kötődés, vagyis a meggyőződés az, amikor a feladat elvégzésekor megkapjuk a jutalmat. Vroom elmélete kimondja, hogy az egyén abból indul ki, hogy bizonyos tettet végeredmény kövesse és abból is, hogy mennyire vonzó számára az eredmény. Erre lehet írni egy példát is, amely a következőképpen szól: *„Ha egy főiskolai hallgató egy jó fizetős állás miatt törekszik megszerezni az irányult célját a felsőfokú oklevél által, akkor ez a diploma számára nagy vonzerővel bír”. Erre lehetne több példát is írni a hallgató és a magasfokú végzettséggel kapcsolatban. A következő példa: „Ha egy hallgató abban hisz, hogy a diploma megszerzése és az elkötelezettség egy fordított munka, tehát ez azt eredményezi, hogy a főiskolai diploma megszerzését eredményezi és a hallgatóban várakozás lép előnybe”* (NAGY, 2015: 42 oldal).

Ebből a képletből összefoglalva le lehet írni, hogy a diploma vonzereje az lesz, hogy ő szerzi meg a családban először a diplomát. A várakozás csak annak a tudata, hogy a tárgyak felvétele ahhoz vezet, hogy megszerezze a diplomát. A kötés pedig a meggyőződés, hogy a diplomát a követelményeknek megfelelően megkapja. És végül a háttéri motiváció a végeredmény vonzereje lesz. Ebből a szempontból Vroom elmélete megfontolandó és figyelemreméltó, mivel ez egy bizonyos célra irányítja a vágyat (NAGY, 2015).

2.3. McClelland szükséglet-elmélete

McClelland motivációs elmélete két okból nagyon fontos. Az első ok, hogy minden motiváció szerzett indíték az emberek számára. A második szerint pedig arra utal, hogy a motiváció érzelmek miatt jön létre. Az ő meghatározása szerint a motívum egy használatos egyesítés, amely céltudatos a viselkedésben és öröm vagy fájdalom közötti egyesítésben mutatkozik meg. Tehát, ebből tudjuk, hogy minden motiváció lehet szerzett és olyan, amely érzelmi megnyilvánuláson alapszik (NAGY, 2015).

A középiskolai és az egyetemi szinten hallgató diákok a továbbtanulásban különböző motivációs tényezőkkel rendelkeznek. A középiskolai szinten a vagyoni helyzetnek, míg egyetemi szinten a képzettségi háttérnek tulajdonítanak nagyobb szerepet. Ezzel kapcsolatban Boudonnak volt egy elmélete, ahol két dolgot emelt ki. Először a képzettársítás tisztség, vagy ahogy ő nevezte, az asszociációk pozicionális elmélete, amely arra vonatkozott, hogy az iskolázottságra való egyéni

törekvést nem feltétlen módon, hanem osztálypozícióhoz mérten kell értelmezni. A második elméletet már Goldthorpe vizsgálta és kiemelte azt, hogy az iskolázottsági esélyek magyarázhatóak. Úgy vélték, hogy ez az elmélet egy bővülő rendszer feltételei mellett másodlagos hatások szerepét hangsúlyozza ki (NAGY, 2015). Goldthorpe mást is kiemelt, még pedig azt, hogy a családi jövedelem kulcsfontosságú, és erősen befolyásolja azt, hogy melyik oktatási intézményt válassza a gyerek. (BOUDON, 1981; NAGY, 2015). Boudon az iskolázottsági szempontból az anyagi háttérrel is fontosnak tartja. A gyerekeknek az iskolák szakaszai végén dönteniük kell a továbbtanulással kapcsolatban, de ebbe a szülőknek is fontos szerepük van. A magasabb szintű továbbtanulás a racionális döntés eredménye, hogy anyagi helyzet által legyenek meghatározva és ez a költséghaszon modellben születik meg. Boudon ezt a második szakasznak írta le (NAGY, 2015).

Sokan felszólaltak az ellen, hogy az emberek nem biztos, hogy azokat a normákat vagy értékeket fogják követni, amelyhez kötődnek is emocionálisan. Attól függetlenül ez nem jelenti azt, hogy akkor ezek alapján ne tudnának helyes döntést meghozni, illetve a megfelelőképpen cselekedni. A továbbtanulási témával kapcsolatban nagyon sokan foglalkoztak. Így például Mare is felszólalt e témával kapcsolatban. Hasonló a modellje a Boudonéhoz. Ő egy olyan modellt dolgozott ki, ahol a fő hangsúly a döntéseken áll. Ez a döntés egy úgy nevezett „döntési fa”, amely elágazási pontokon a döntéseket vizsgálja és azt, hogy milyen szerepe van a háttérnek továbbtanulási szempontból nézve. Ebből arra a következtetésre jutott, hogy a társadalmi és a gazdasági háttér hatása az iskolásoknál alacsonyabb szinten jelenik meg. Ekkor Bloosfeld és Shavitt felszólaltak és azt mondták, hogy az iskolázottság változásaival kapcsolatban négy hipotézis létezik. A négy hipotézis a következőképpen szól:

1. Modernizációs hipotézis – ez a hipotézis azt mondja ki, hogy a társadalom származási hatása longitudinálisan csökken az iskolai átmenetekben.
2. Reprodukciós hipotézis lényege az, hogy az iskolai egyenlőtlenségek fennmaradnak, a származás hatása leginkább később érvényesül az iskolai életszakasz korai szakaszában.
3. Differenciált szelekció hipotézis azt mondja ki, hogy a társadalmi háttér hatására az iskolai átmenetek longitudinálisan csökkennek, de a magasabb iskolai szinteken pedig növekedni fog.
4. Életpálya-hipotézis már az oktatás bővüléséről szóló hatás, amikor egyre magasabb iskolai szintről történő átmenet során csökken (NAGY,2015).

III. AZ EMPIRIKUS KUTATÁS MÓDSZERTANI HÁTTERE

Az empirikus kutatás bemutatása fejezetben bemutatjuk vizsgálati mintánkat, kutatási kérdéseinket és a hipotéziseket. Részletesen kifejtjük a kutatás célját, bemutatjuk az elemzési egységeinket. Ismertetjük, hogy milyen módszert alkalmaztunk a kutatásunk során.

Középiskolai tanulmányaik befejezése után fontos döntést kellett meghozniuk a kárpátaljai magyar fiataloknak. Kutatásunkban arra vállalkoztunk, hogy megtudjuk, mi motiválta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola első-negyedik évfolyamos nappali tagozatos pedagógusképzésben és nem pedagógusképzésben résztvevő hallgatókat az intézmény- és a szakválasztásban. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Ukrajnában az első államilag is elismert magyar tannyelvű felsőoktatási intézmény. A korábbi években nem működött önálló intézményként, azonban 1996-ban megkapta az önálló működési engedélyt (MATRUNICS, 2007). A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán az előző években 12 szakra nyújthatták be a diákok a dokumentumokat, azonban 2022-ben a jövőbeli tanulók már 16 szakra nyújthatják be bizonyítványukat. A Főiskolán a mai napig is hét tanszék működik, amelyek a következő pontban láthatunk:

- Pedagógia és Pszichológia Tanszék;
- Biológia és Kémia Tanszék;
- Történelem és Társadalomtudományi Tanszék;
- Matematika és Informatika Tanszék;
- Földtudományi és Turizmus Tanszék;
- Számvitel és Auditálás Tanszék;
- Filológia Tanszék (magába foglalja a magyar, ukrán és angol tanszékeket).

A 2020-2021 tanévben az intézmény teljes diáklétszáma elérte az 1537 főt. Ebből 902 hallgató nappali tagozaton, míg 356 diák pedig levelező tagozaton tanult. A kutatásainkat 2020 szeptemberében kezdtük, amely során kérdőívet használtunk. Mivel a koronavírus és az országban kialakult helyzet miatt ebben a tanévben több karantén is volt, online kérdőívet használtunk. A kérdőívet 141 első-negyedik évfolyamos pedagógusképzésben és nem pedagógusképzésben résztvevő diák töltötte ki. A kérdőív saját és más kérdőívből adaptált kérdéseket egyaránt tartalmaz. A kérdőívben rákérdeztünk a hallgatók társadalmi hátterére: nem, anya, apa iskolai végzettsége, családi állapot, lakhely, nemzetiség, anyanyelv. Ezután a főiskolai jellemzőkre kérdeztünk rá: szak, van-e másik szak, elégedettség. Ezután a felsőoktatási intézményválasztási és szakválasztási motivációkra kérdeztünk rá: mi motiválta őket leginkább, hogy ezt az intézményt

és szakot választotta? Ki motiválta leginkább őket az intézmény- és szakválasztásban. Az utóbbi kérdésekre leginkább skála alapján kellett választani a diákoknak (1-4 skálán, ahol az 1- nem játszott szerepet, 2-mértékben játszott szerepet, 3-szerepet játszott, 4-teljes mértékben szerepet játszott). Szerepet játszottak-e tanulás és szakválasztás szempontjából különböző intézményválasztási tényezők. Az utolsó kérdésnél megvizsgáltuk, hol tervezik a jövőjüket a pedagógus és a nem pedagógus hallgatók a tanulmányaik befejezése után.

Vizsgálatunkkal a következő kérdésekre keressük a választ:

- 1) Melyik szakon és hányadik évfolyamon tanulnak a vizsgált hallgatók?
- 2) Milyen pszichológiai, szociológiai és gazdasági tényezők hatottak a vizsgált hallgatók intézmény- és szakválasztására?
- 3) A szak- és intézményválasztás során a külső vagy a belső motivációs tényezők játszottak szerepet?
- 4) Mennyire értenek egyet különböző motivációs tényezőkkel?
- 5) Melyek a legfontosabb társadalmi háttérváltozók (nem, településtípus, családi állapot, szülők iskolai végzettsége stb.), s ezek hatása az az intézményválasztásra?

Hipotéziseink a következők:

1. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolát leginkább első generációs értelmiséginek készülő nők választották.
2. A felsőoktatási intézmény kiválasztásánál nagy szerepet játszik az anyanyelvi tanulás és a tandíjmentes továbbtanulási lehetőség.
3. A pedagógusképzésben résztvevők számára fontosabb az anyanyelvi továbbtanulás, mint a nem pedagógusképzésben résztvevőké.
4. A szakválasztásnál fontos szerepet játszik, hogy diplomával könnyebb elhelyezkedni és hogy diplomázás után jól jövedelmező állást találjanak.

Hipotéziseink teszteléséhez SPSS elemzőprogramot használtunk.

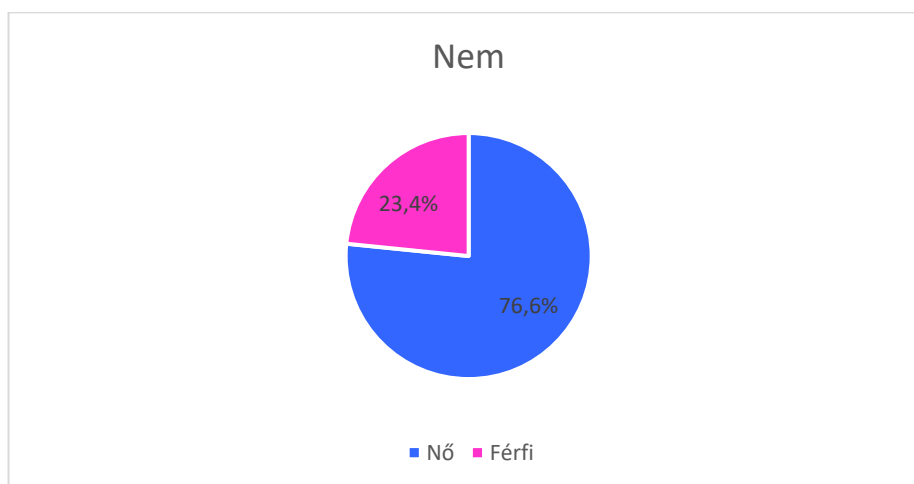
IV. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

Jelen fejezet tartalmazza empirikus eredményeinket. Bemutatjuk a vizsgált hallgatók társadalmi háttérét és azok hatását az intézmény- és szakválasztási motivációkra. Feltárjuk, hogy a vizsgált mintában mely tényezők játszották a legfontosabb szerepet a továbbtanulási motivációk terén. Szakonként külön megvizsgáljuk, hogy mik voltak a legfontosabbak a diákok számára. Azt is megvizsgáltuk, hogy kik befolyásolták a hallgatókat leginkább az intézmény- és szakválasztásban. Végezetül kutatási kérdéseinket válaszoljuk meg és hipotéziseink tesztelésére kerül sor.

4.1. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán tanuló hallgatók társadalmi háttére

A kérdőívet összesen 141 első-négy évfolyamos hallgatók töltötte ki. A válaszadók 76,6%-a nő (108 fő), illetve 23,4%-a férfi (33 fő). A megkérdezettek döntő többsége (94,3%) pedagógia szakirányú szakot választott, így eredményünk alátámasztja, hogy a pedagóguspálya jelentős mértékben elnőiesedett.

2. ábra. Férfi-női megoszlás

Forrás: saját szerkesztés

Chi-négyzet próbával összevetettük a szakok és a nemek összefüggéseit. Ebben az esetben szignifikáns kapcsolatot találtunk ($p=0,001$). A válaszadók közül a tanítói és az óvodapedagógia szakon csak nők tanulnak. Az ukrán nyelv és irodalom, valamint magyar nyelv és irodalom szakosok között is csak nők töltötték ki a kérdőívet. Elmondhatjuk, hogy szinte minden szakon a

nők vannak túlsúlyban. Jelen mintában a legtöbb fiú matematika szakon tanul (53,8%), a földrajz szakosok fele fiú, továbbá a biológia, a történelem, valamint a számvitel és adóügy szakokon magasabb a férfiak aránya.

1. táblázat. A szakok és a nemi megoszlás összevetései

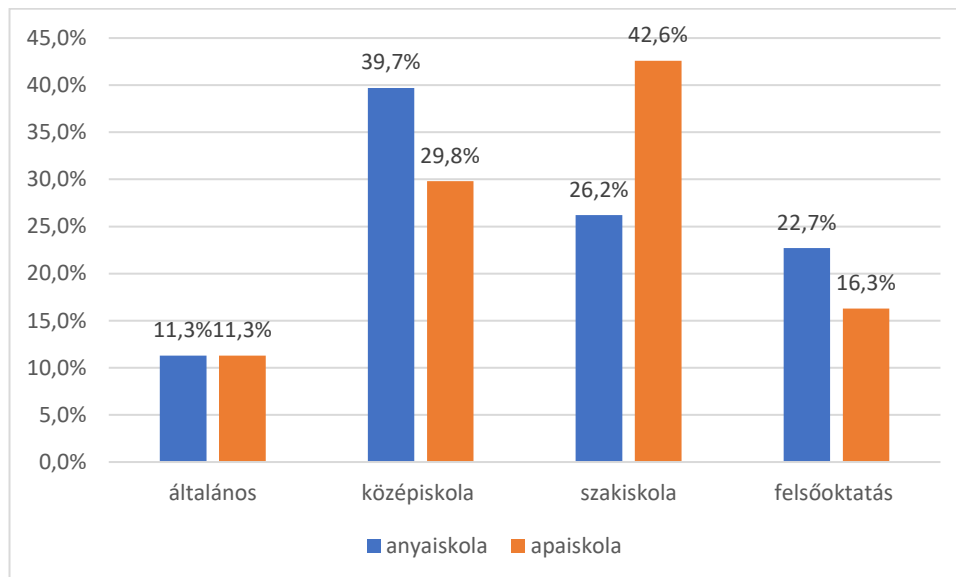
Szak	Neme		Chi-négyzet	Sig
	Férfi	Nő		
Óvodapedagógia	0%	100%	32,197	0,001
Tanítói	0%	100%		
Történelem	37,5%	62,5%		
Ukrán nyelv és irodalom	0%	100%		
Magyar nyelv és irodalom	0%	100%		
Angol nyelv és irodalom	7,1%	92,9%		
Biológia	39,4%	60,6%		
Kémia	25%	75%		
Földrajz	50%	50%		
Matematika	53,8%	46,2%		
Turizmus	20%	80%		
Számvitel és adóügy	33,3%	66,7%		

Forrás: saját szerkesztés

A társadalmi tőke fontos eleme a szülők iskolai végzettsége. Ezzel vizsgáltuk, hogy milyen a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Főiskola diákjainak első generációsnak készülő aránya. Az édesanyák és az édesapák iskolai végzettségét megvizsgálva hasonló eredmények születtek. A vizsgált hallgatók 11,3%-ának a szülei csak általános iskolai végzettséggel rendelkeznek. A megkérdezett hallgatók esetében 39,7%-nak az édesanyja legmagasabb iskolai végzettsége az érettségi, a hallgatók 29,8%-ának az édesapja is érettséggel rendelkezik. A válaszadók szüleinek iskolai végzettsége leginkább a szakképzésre korlátozódik: a megkérdezettek édesapja 42,6%-ban (60 fő) a szakiskolát végzett. Ebben a kategóriában az édesanyák aránya 26,2%. Az eloszlások szerint

nagyon jól látszik, hogy a diplomás szülők aránya alacsony. Az édesanyák 22,7%-a (32 fő), míg az édesapák 16,3%-a (23 fő) rendelkezik diplomával. Az eloszlásokat az alábbi ábra mutatja be:

3. ábra. Szülők iskolázottsági megoszlása

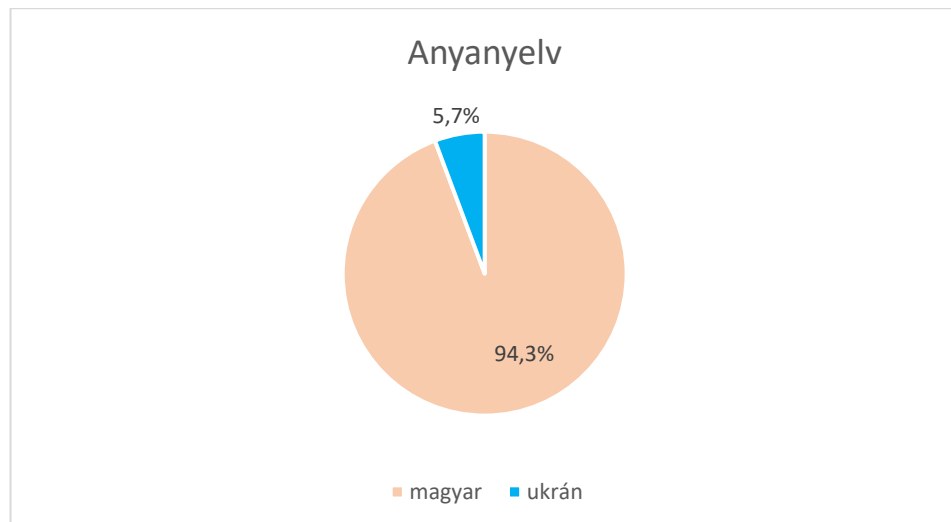
Forrás: saját szerkesztés

Az eredmények alapján elmondhatjuk, hogy első hipotézisünk beigazolódott. Az első hipotézisben azt feltételeztük, hogy *a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola képzéseit leginkább első generációs értelmiséginek készülő nők választották*. A megkérdezett hallgatók legnagyobb arányban nők, s alacsony azok aránya, akik szülei diplomások. Több kutatás (KERÜLŐ, 2015; FÓNAI – DUSA, 2014; HÁBER – SZALAI, 1976) igazolja, hogy a pedagóguspályára jellemző a szakma elnöiesedése. Mivel jelen kutatásban is a megkérdezettek döntő többsége nő, a fent említett kutatók eredményei ebben az esetben is beigazolódtak. Továbbá esetünkben is bebizonyosodott Csata (2004) eredménye, miszerint a nemzeti kisebbségi létből származó diákok szülei gyakran nem diplomások. Bocsi (2022) arra is rávilágít, hogy a pedagógusképzés nyitottabb az első generációsnak készülő hallgatók előtt. Eredményeink arra is rámutatnak, hogy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola jelentős mértékben hozzájárul a diplomás kárpátaljaiak kineveléséhez és elősegíti a társadalmi mobilitást.

Kérdőívünkben rákérdeztünk a hallgatók anyanyelvére is. A diagramban is jól láthatjuk, hogy mennyivel több válasz érkezett a magyar anyanyelvűségeire. A válaszadók közül 94,3%-a (133 fő) magyar anyanyelvűnek vallotta magát. A maradék 5,7%-a (8 fő) pedig ukrán anyanyelvűnek vallotta magát. Ez bizonyítja, hogy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola napjainkban is betölti az alapításkor kitűzött célokat, hogy a magyar anyanyelvű fiataloknak legyen anyanyelvi

továbbtanulási lehetősége. Feltehetően a magyar anyanyelvű diákok sokkal inkább magyar tannyelvű oktatás intézményben fognak elhelyezkedni. Az anyanyelv szerinti megoszlást az alábbi ábra szemlélteti:

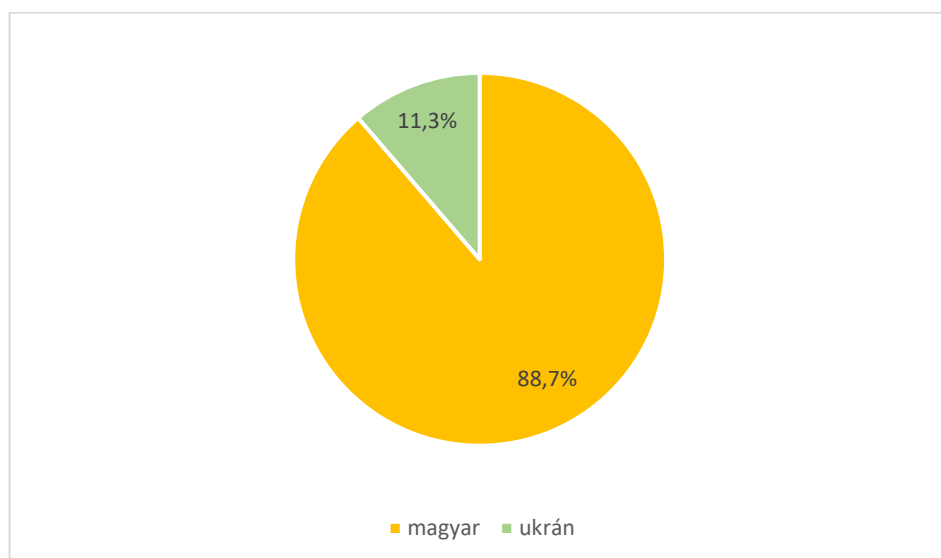
4. ábra. Anyanyelv szerinti megoszlás

Forrás: saját szerkesztés

A hallgatók körében feltettük azt a kérdést is, hogy melyik iskolában végezte a tanulmányait. A legtöbb válaszadó, 8,7%-a (125 fő) magyar tannyelvű iskolában érettségizett. A válaszadók 11,3%-a (16 fő) ukrán tannyelvű iskolában végezte el a középiskolai tanulmányait.

5. ábra. Középiskolai tanulmányok nyelve

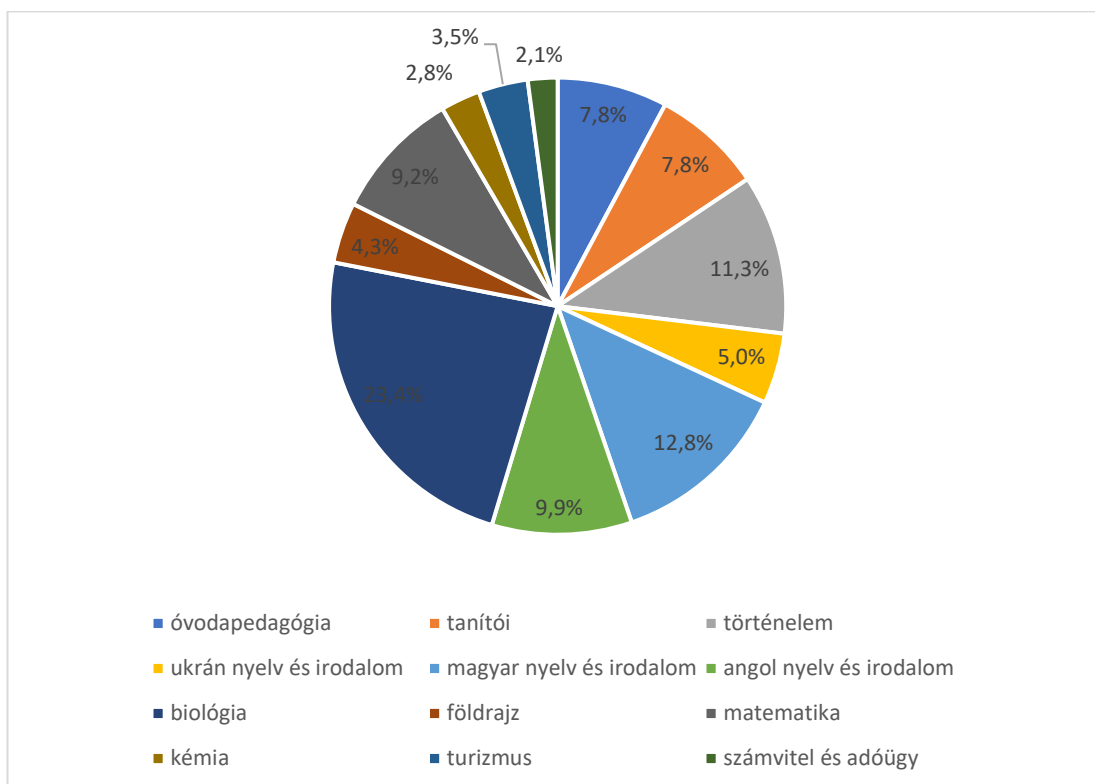

Forrás: saját szerkesztés

4.2. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán tanuló hallgatók intézményválasztási és szakválasztási motivációi

A kérdőív kitöltésénél azoktól a hallgatóktól kértük a választ, amelyek pedagógiai és nem pedagógiai irányban tanulnak, beleértve a turizmus és a számvitel hallgatókat is. Minden szak első-negyedik évfolyamos diákjainak elküldtük a kérdőívet. A megkérdezett hallgatók 23,4%-a (33 fő) biológia szakon tanul. A kitöltők 12,8%-a (18 fő), magyar szakon tanul. A válaszadók 11,3%-a (16 fő) történelem szakot választott. A kérdőívkitöltők 9,9%-a (14 fő) angol szakos. A válaszadók 9,2%-a (13 fő) matematika szakon tanul. A hallgatók 7,8%-a (11 fő) óvodapedagógia és ugyanilyen arányban tanítói szakon tanulnak. A válaszadók 5%-a (7 fő) ukrán nyelv és irodalom szakot választott. A megkérdezettek 4,3% (6 fő) földrajz szakon tanul. A válaszadók mindössze 2,8%-a (4 fő) választotta a kémia szakot. Megkérdeztük a nem pedagógia irányultságban tanuló hallgatókat is. A válaszadók 3,5%-a (5 fő) turizmus szakon tanul, a válaszadók csekély része, mindössze (2,1%) (3 fő) számvitel és adóügy szakon tanul. Az eloszlásokat a 6. ábra szemlélteti:

6. ábra. Választott szak szerinti megoszlás

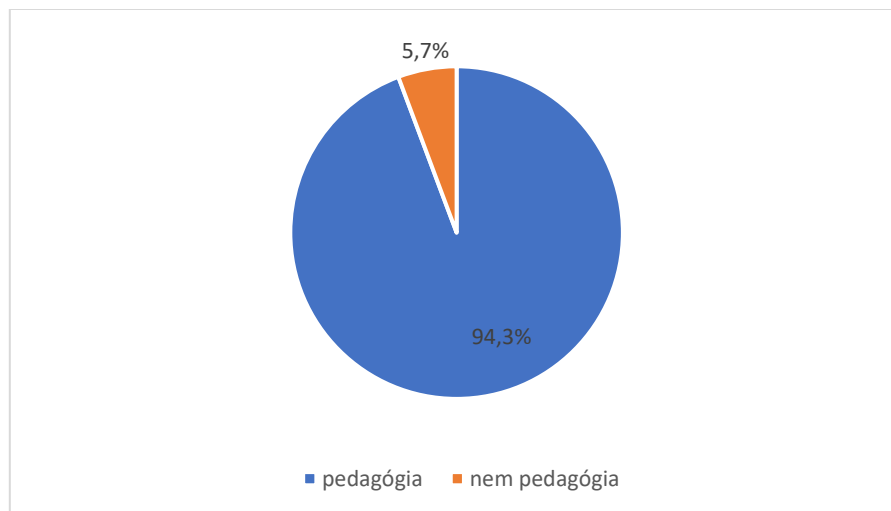

Forrás: saját szerkesztés.

A válaszolók 94,3%-a (133 fő) tanárképzésben vesz részt, kutatási mintánkból csupán 5,7% (8 fő) tanul turizmus vagy számvitel és adóügy szakon.

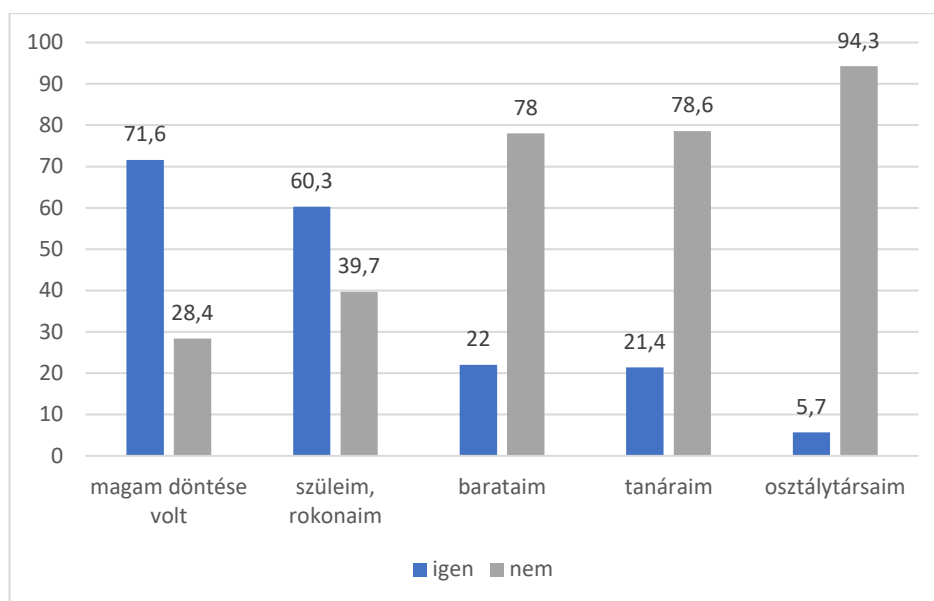
7. ábra. Pedagógia és nem pedagógia szak megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

Felmértük, hogy a főiskolás hallgatókat kik befolyásolták a felsőoktatási intézmény kiválasztásában. A kérdőívben felsoroltuk a szülőket és rokonokat, barátokat, tanárokat, osztálytársakat és magam döntése volt opciót. A válaszadók többsége, 71,6% úgy érzi, saját döntése volt az intézményválasztás. Arra szavazott. A megkérdezettek 60,3%-át a szülei és rokonai befolyásolták az intézmény kiválasztásában, míg 39,7%-a azt válaszolta, hogy nem a szülei és rokonai befolyásolták. 22%-a azt választotta, hogy a barátaik befolyásolása által választotta a főiskolát. A hallgatók 21,4%-a azt választotta, hogy a tanárai befolyásolták, míg 78,6%-a, hogy nem a tanárai befolyásolása miatt választották a főiskolát. Mindössze 5,7% véli úgy, hogy osztálytársai befolyásolták a felsőoktatási intézmény kiválasztásában. Az eloszlásokat a 8. diagram mutatja be.

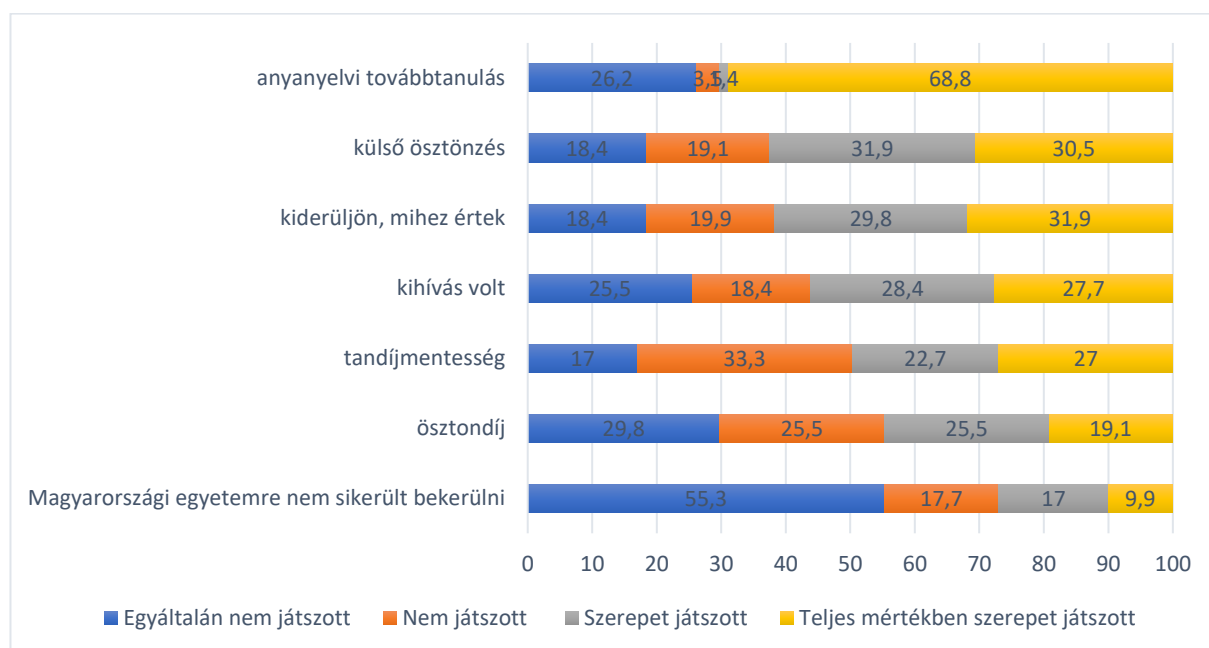
8. ábra. A hallgatók befolyásolása a főiskola választásában

Forrás: saját szerkesztés

A hallgatókat megkérdeztük, hogy különböző továbbtanulási tényezők mennyire befolyásolták őket a továbbtanulás szempontjából. A kérdőívben egy skálán kellett jelölni, hogy a felsorolt tényezők mennyire befolyásolták őket az intézetválasztásban. Kimagaslóan sok hallgató (68,8%) számára a Rákóczi-főiskola kiválasztásánál az anyanyelvi továbbtanulás ösztönözte a diákokat. A hallgatók 31,9%-nak teljes mértékben szerepet játszott az, hogy kiderüljön mihez ért és miben tehetséges. 30,5% jelölte, hogy a külső ösztönzés miatt választotta a főiskolát. A megkérdezettek 27,7%-nak kihívás volt a főiskola kiválasztása, míg 27%-a azt választotta, hogy a tandíjmentesség miatt választotta. A válaszadók 19,1%-ánál teljes mértékben szerepet játszott az ösztöndíj a főiskola kiválasztásánál., 29,8%-nál viszony ez a tényező egyáltalán nem volt hangsúlyos. A hallgatók 55,3%-nál egyáltalán nem játszott szerepet az, hogy nem sikerült bejutni Magyarországi egyetemre. Ebből látszik, hogy a főiskolás hallgatók legnagyobb része nem készült Magyarországra tanulni. 9,9% azonban a sikertelen magyarországi felvételi miatt választotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolát. A válaszokat a következő ábra részletesen bemutatja.

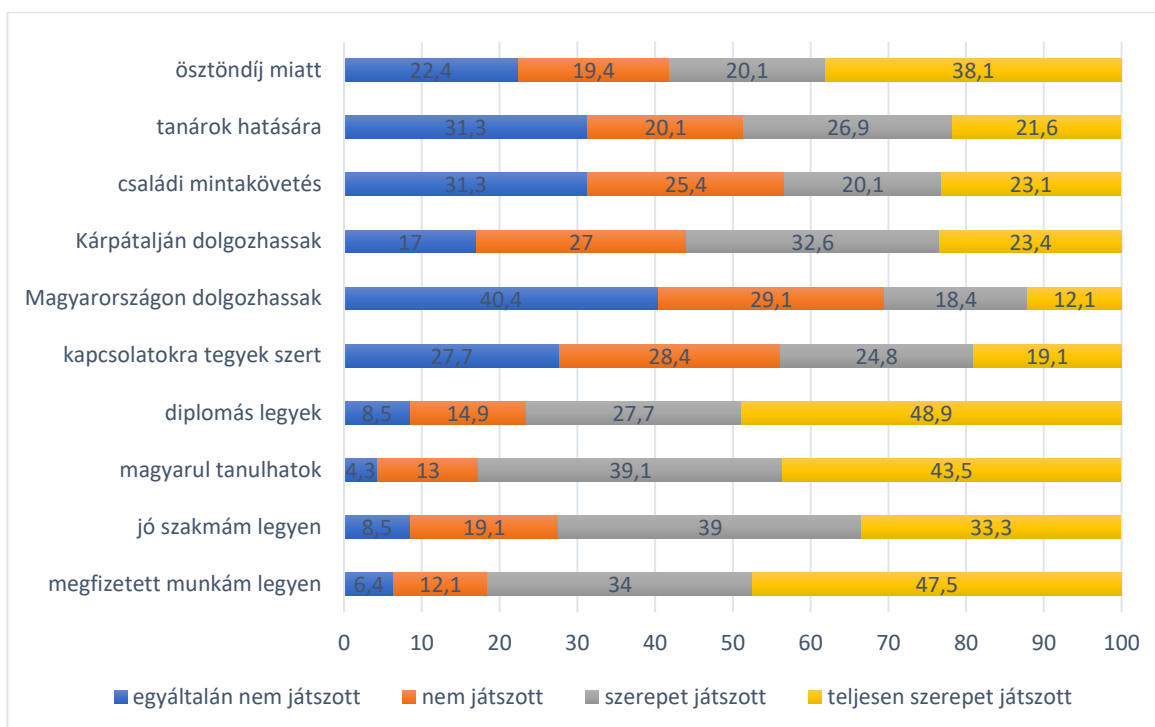
9. ábra. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolát választó diákok intézményválasztásának okai (%)

Forrás: saját szerkesztés

A motivációkat vizsgálva megkérdeztük a diákokat arról is, hogy az alábbi tényezők szerepet játszottak-e a főiskolai továbbtanulás szempontjából. A válaszadók jelentős részénél a külső motivációs tényezők játszottak szerepet. 48,9%-nak leginkább a diplomaszerzés volt a legfontosabb tényező. Ebben a kérdésblokkban is megmutatkozik, hogy nagyon fontos szerepe volt a magyar tannyelvű lehetőségnek. A hallgatók 40,4%-nál egyáltalán nem játszott szerepet a Magyarországon való elhelyezkedés. Ők minden bizonnyal Kárpátalján akarnak majd dolgozni. A válaszadók közül 17%-nak egyáltalán nem játszott szerepet, hogy a szülőföldjén tudjon elhelyezkedni. Valószínűleg ők külföldön szeretnének elhelyezkedni. 27,7%-nak egyáltalán nem játszott szerepet az, hogy kapcsolatokat alakítsanak ki a főiskolán. Kiemelkedően fontos szerepet játszott az, hogy jól megfizetett munkájuk legyen, a hallgatók 47,5%-a vélte úgy, hogy ez teljes mértékben szerepet játszott az intézményválasztásban. A hallgatók 43,5%-nál teljes mértékben szerepet játszott, hogy magyar nyelven tanulhasson, míg 38,1%-nál teljes mértékben szerepet játszott az ösztöndíj. 33,3%-nál teljes mértékben szerepet játszott az, hogy jó szakmája legyen. A válaszadók 27,7%-nak teljesen szerepet játszott az, hogy több kapcsolatot alakítson ki és 23,4%-nak pedig, hogy Kárpátalján tudjanak elhelyezkedni. A diákok 21,6%-nak pedig a tanárok véleménye miatt választotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolát. A megkérdezettek válaszait az 10. ábra mutatja be.

10. ábra. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola kiválasztására ható tényezők

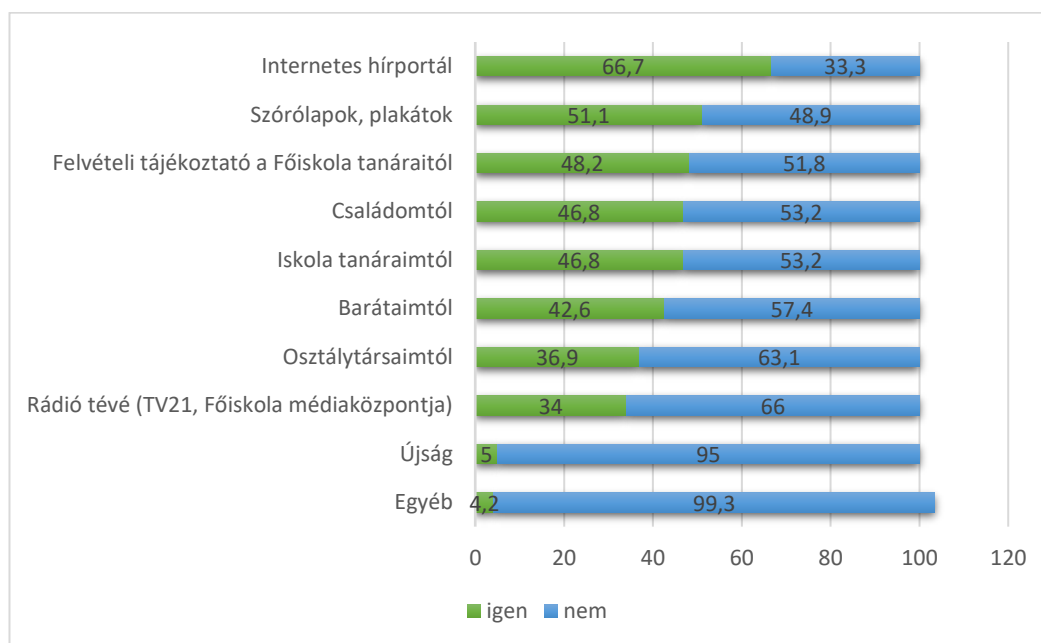
Forrás: saját szerkesztés

A fenti ábra jól bemutatja, hogy az anyanyelvi továbbtanulás, a tandíjmentesség és az ösztöndíj lehetősége motiválta legjobban az első-negyedik évfolyamos hallgatókat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola kiválasztásánál. Ezzel második hipotézisünk részben beigazolódott. Második hipotézisünkben azt feltételeztük, hogy a *felsőoktatási intézmény kiválasztásánál nagy szerepet játszik az anyanyelvi tanulás és a tandíjmentes továbbtanulási lehetőség*. Az eredmények alapján kijelenthetjük, hogy legnagyobb mértékben az anyanyelvi felsőoktatási lehetőség inspirálta a hallgatókat az intézmény kiválasztásában. Bár a pozitív anyagi körülmények is fontosak voltak a továbbtanulásnál, de hangsúlyosabb volt a diplomaszerzés, a későbbi munkaerőpiaci elhelyezkedés és a külső ösztönzés. Ez alapján elmondhatjuk, hogy az intézményválasztásban leginkább a társadalmi tényezők játszanak szerepet, de a gazdasági tényezők is befolyásolják.

A kérdőívben a hallgatókat megkérdeztük arról is, hogy milyen forrásból értesültek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola által kínált lehetőségekről. A kapott válaszok különböző eredményeket mutattak, de nem tértek el nagy különbséggel egymástól. A válaszadók többsége 66,7%-a internetes hírportál által értesült a főiskolai kínált lehetőségekről. 51,1%-a szórólapok és plakátok által értesültek a főiskoláról. Felvételi tájékoztatóból és a főiskolai tanáraiktól a hallgatók 48,2%-a értesült az intézményben kínált lehetőségekről. Egyformán

értesültek a főiskolai tanulmánnyal kapcsolatban iskolai tanároktól és a családtól, ez 46,8%-át teszik. 42,6%-a barátoktól, 36,9%-a osztálytársaktól és 34%-a rádióból, TV-ből értesültek a főiskola által kínált lehetőségekről. A válaszadók mindössze 5%-a tájékozódott különböző újságokból. Az egyéb válaszlehetőségeknél a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézetét és a főiskolai nyíltnapot említették a hallgatók.

11. ábra. Honnan értesültek a hallgatók a főiskola lehetőségeiről

Forrás: saját szerkesztés

Megvizsgáltuk, hogy vannak-e a különbségek a szülők iskolai végzettsége és az intézményválasztási motivációk között. Az anyai iskolai végzettségénél és a családi mintakövetés motivációnál találtunk szignifikáns különbséget ($p=0,002$). Azoknak a hallgatóknak, akiknek az édesanyja diplomás, felsőoktatási intézmény kiválasztásánál átlag feletti mértékben fontos a családi mintakövetés. Ezek a hallgatók nagy valószínűséggel követni szeretnék édesanyjuk példáját és nem szeretnék nála alacsonyabb iskolai végzettséget. Ezen kívül az elismert foglalkozásom legyen válaszlehetőségnél találtunk szignifikáns különbséget ($p=0,046$). A diplomás végzettségű édesanyák gyermekei átlag felett fontosnak tartják a továbbtanulási döntésnél, a gyerekének a későbbiekben elismert foglalkozása legyen. Az apa iskolai végzettsége és az intézményválasztási motivációk között nem volt szignifikáns eltérés. A különbségeket a következő táblázat szemlélteti.

2. táblázat. Az anya iskolai végzettsége és az intézményválasztási motivációk különbségei

	Családi mintakövetés	Elismert foglalkozásom legyen
Általános iskola	1,42	2,25
Középiskolai érettségi	1,64	2,41
Szakiskolai végzettség	1,54	2,60
Diploma	2,71	2,96
Átlag	1,70	2,61
Sig	0,002	0,046
N	140	140

Forrás: saját szerkesztés.

Megvizsgáltuk, hogy szakonként vannak-e eltérések az intézményválasztási motivációk terén. Három helyen találtunk szignifikáns eltérést. A számvitel is adóügy, valamint turizmus szakos hallgatók esetében magasan átlag feletti mértékben fontos, hogy ösztöndíjban részesülhet. Valószínűleg ennek háttérében az áll, hogy ezeken a presztízsszakokon más kárpátaljai egyetemen nagyon kevés ösztöndíjas helyet hirdetnek meg. A hallgatók nagyra értékelik, hogy a Rákóczi-főiskolán ösztöndíjas helyeket célozhatnak meg. Az óvodapedagógia, a kémia, a tanítói és a történelem szakos megkérdezett hallgatók intézményválasztáskor átlag feletti mértékben fontosnak tartották, hogy diplomával könnyebb elhelyezkedni. A családi mintakövetés leginkább a számvitel és a turizmus szakosoknak volt fontos, de átlag feletti mértékben befolyásolta az óvodapedagógia és a földrajz szakos hallgatókat is. Az átlagokat a 3. táblázat mutatja.

3. táblázat. A szakok és az intézményválasztási motivációk különbségei

	Ösztöndíj miatt	Diplomával könnyebb elhelyezkedni	Családi mintakövetés
Óvodapedagógia	2,54	3,54	2,54
Kémia	2,50	3,75	2,00
Tanítói	3,54	3,18	2,36
Történelem	2,60	3,37	2,06
Ukrán nyelv és irodalom	2,71	2,71	2,42
Magyar nyelv és irodalom	2,11	3,72	1,66
Angol nyelv és irodalom	2,86	3,07	2,53
Biológia	3,33	2,84	2,34
Földrajz	1,84	2,66	3,50
Matematika	2,00	3,00	2,00
Számvitel és adóügy	4,00	2,33	4,00

Turizmus	3,60	2,60	3,80
Átlag	2,74	3,17	2,35
Sig	0,003	0,035	0,002
N	141	141	141

Forrás: saját szerkesztés.

A szakokat összevonva azt is megvizsgáltuk, hogy a pedagógia és a nem pedagógia irányultságú szakok esetében vannak-e a különbségek az intézményválasztást illetően. Ebben az összevetésben öt helyen mutatható ki szignifikáns különbség. A nem pedagógia szakirányon tanuló hallgatók átlag felett fontosnak tartják, hogy ösztöndíjban részesülhetnek. Szintén a nem pedagógusképzésben résztvevőket szakválasztáskor átlag feletti mértékben befolyásolták a középiskolai tanáraik. A családi mintakövetés is a nem pedagógusképzésben résztvevőknél volt átlag feletti mértékben fontos. A pedagógusképzésben résztvevőknél átlag feletti mértékben volt fontos a sokféle kapcsolat kialakítása és a későbbi szülőföldi elhelyezkedés lehetősége. Feltehetően a pedagógusképzésben résztvevő hallgatók nagyobb arányban szeretnének Kárpátalján elhelyezkedni, mint a nem pedagógusképzésben résztvevő diáktársaik. A számvitel és adóügy szakos hallgatók és a turizmus szakos diákok valószínűleg nyitottabbak a külföldi munkaerőpiaci elhelyezkedésre. Az átlagokat a következő táblázat mutatja be:

4. táblázat. A pedagógia és nem pedagógia irányultságú szakok és az intézményválasztás különbségei

	Ösztöndíj miatt	Sokféle kapcsolatot alakíthatok ki	Szülőföldi elhelyezkedés	Családi példa	Tanárok véleménye miatt
Pedagógia irányultságú szak	2,68	2,40	2,68	2,26	2,33
Nem pedagógiai szak	3,71	1,50	1,62	3,85	3,42
Átlag	2,73	2,35	2,62	2,35	2,38
Sig	0,025	0,021	0,004	0,000	0,013
N	141	141	141	141	141

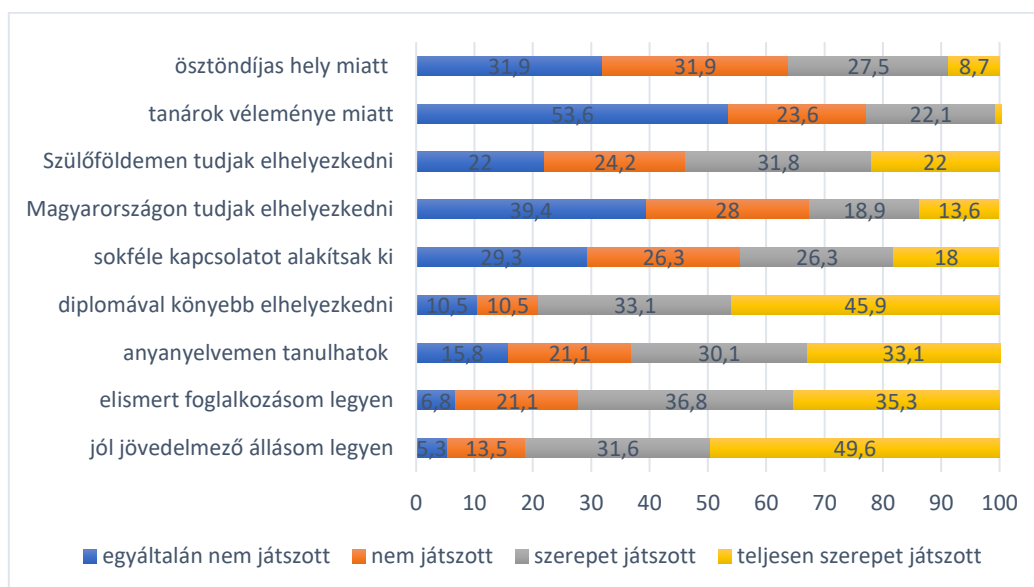
Forrás: saját szerkesztés

Az anyanyelvi továbbtanulás esetében nem találtunk szignifikáns eltérést a szakok és a pedagógusképzésben résztvevők és a nem pedagóguspályára készülők között. Ezzel harmadik hipotézisünk, miszerint a *pedagógusképzésben résztvevők számára fontosabb az anyanyelvi továbbtanulás, mint a nem pedagógusképzésben résztvevőké*, nem igazolódott be. A turizmus, valamint a számvitel és adóügy szakok csak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán

tanulhatóak magyar nyelven. Ezt a lehetőséget a nem pedagógusképzésben résztvevők épp olyan mértékben tartják fontosnak, mint a pedagóguspályára készülők. A megkérdezett hallgatók döntő többségének a szaktól függetlenül fontos az anyanyelvi továbbtanulási lehetőség Kárpátalján.

A szakválasztásnál is megvizsgáltuk, hogy mely tényezők befolyásolták leginkább a hallgatókat. Legnagyobb arányban a jól jövedelmező állás (49,6%) és a diplomaszerezés (45,9%) inspirálta a hallgatókat. Ezen kívül a szak kiválasztásánál lényeges szerepet játszott az elismert foglalkozás (35,3%) és az anyanyelvi tanulás lehetősége (33,1%). Legkevesbé a tanárok véleménye (53,6%), Magyarországon tudjon elhelyezkedni (39,4%) és az ösztöndíjas hely miatt (31,9%) befolyásolta az első-negyedik évfolyamos hallgatókat a szak kiválasztásánál. A részletes adatokat az alábbi ábra szemlélteti.

12. ábra. A szak kiválasztásának motivációi

Forrás: saját szerkesztés.

Az eredmények arra engednek következtetni, hogy a negyedik hipotézisünk beigazolódott. A negyedik hipotézisben *azt feltételeztük, hogy szakválasztásnál fontos szerepet játszik, hogy diplomával könnyebb elhelyezkedni és hogy diplomázás után jól jövedelmező állást találjanak a hallgatók.* A szakválasztás esetében a vizsgált hallgatóknál leginkább a külső motivációs tényezők hatottak.

ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozat témája a felsőoktatási motivációk a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatói körében. A munka célja az volt, hogy ismertessük a továbbtanulási és intézményválasztási motivációk alapfogalmait, betekintést nyújtsunk a külső és belső tényezőkkel kapcsolatos fogalmakba, valamint megvizsgáltuk a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola első-negyedik évfolyamos hallgatóinak intézményválasztásának és szakválasztásának motivációit. A munka tárgya az volt, hogy bemutassuk a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak továbbtanulási és az intézményválasztási motivációit. A főiskolán hallgató diákok továbbtanulási motivációit kérdőíves módszerrel mértük fel.

A szakdolgozatot négy fejezet alkotja. Az első részben bemutatásra kerültek a motiváció alapfogalmait, a külső és belső intézményválasztási motivációs tényezők. A dolgozat során részletesebben kitértünk arra, hogy mi tartozik a külső és a belső intézményválasztási motivációs tényezőkhöz. A munka szakirodalmi része tartalmazza a pályaválasztási és a szakválasztási motivációkat. Ezen belül részletesen bemutattuk még azokat az elméleteket, amellyel betekintést nyújtunk a motivációval kapcsolatos elméletek megismerésébe. A harmadik fejezetben bemutatjuk a kutatásunk módszertani részét: hogy kérdéseimmel kiket szólítottam meg, hogyan zajlik az adatfelvétel és a kérdések elemzése. A dolgozat negyedik fejezete a kutatás eredményeit mutatja be. Részletesen bemutattuk, hogy kik és milyen tényezők befolyásolták a vizsgált hallgatókat a szak és az intézmény kiválasztásában. Feltártuk, hogy ezekre a motivációkra hogyan hatnak a társadalmi változók.

A munka megírása során négy hipotézist állítottunk fel. Az eredményeket látva az első hipotézisünk beigazolódott, miszerint a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolát leginkább első generációs értelmiséginek készülő nők válasszák. A második hipotézisünk csak részben igazolódott be, mivel legnagyobb mértékben az anyanyelvi felsőoktatási lehetőség inspirálta a hallgatókat az intézmény kiválasztásában. A pozitív anyagi körülmények is fontosak voltak a továbbtanulásnál, de hangsúlyosabb volt a diplomaszerezés, a későbbi munkaerőpiaci elhelyezkedés és a külső ösztönzés. Ez alapján elmondhatjuk, hogy az intézményválasztásban leginkább a társadalmi tényezők játszanak szerepet, de a gazdasági tényezők is befolyásolják. A harmadik hipotézisben azt feltételeztük, hogy a pedagógusképzésben résztvevők számára fontosabb az anyanyelvi továbbtanulás, mint a nem pedagógusképzésben résztvevőké. Ez a hipotézis nem igazolódott be, ugyanis a pedagógusképzésben és a nem pedagógusképzésben résztvevő hallgatók számára egyformán fontos az anyanyelvi továbbtanulási lehetőség. A negyedik hipotézisünk beigazolódott. Kutatási eredményeink bemutatták, hogy a szakválasztásnál fontos

szerepet játszik, hogy a diplomával könnyebb elhelyezkedni és hogy diplomázás után jól jövedelmező állást találjanak.

A dolgozat megírásával az volt a célunk, hogy betekintést nyújtsunk a vizsgált motivációkba, s végezzünk ezáltal egy kutatást a főiskolás hallgatók körében. Kutatási kérdéseket és hipotéziseket fogalmaztunk meg, amelyekre elemzésünk során választ is kaptunk. A témával a későbbiekben is kívánunk foglalkozni. A célok között szerepel, hogy egy későbbi kutatásban még nagyobb elemszámmal megismételjük a kutatást.

РЕЗІЮМЕ

Тема кваліфікаційної роботи – мотивації здобуття вищої освіти серед студентів у Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці II. Метою було ознайомлення з основними поняттями подальшого навчання, мотивації вибору навчального закладу, зовнішніми та внутрішніми факторами, та дослід мотивації студентів перших-чотирьох курсів. Темою роботи було представлення інституту до подальшого навчання та вибору навчального закладу. Методом втілювання мотивації було анкетування.

Кваліфікаційна робота складається з чотирьох розділів. У першій частині представлені основні поняття мотивації та мотиваційні фактори вибору зовнішніх і внутрішніх факторів, та теорії, які пов'язані з мотивацією. У третьому розділі ми представляємо методологічну частину нашого дослідження: до кого я зверталася зі своїми запитаннями, як відбувається збір даних та аналіз запитань. У четвертому розділі кваліфікаційної роботи представлені результати дослідження. Ми досліджували, як соціальні змінні впливають на ці мотиви.

Під час написання роботи ми представили чотири гіпотези. Наша перша гіпотеза підтвердилася, згідно з якою у Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці II. вибирають переважно жінки. Друга наша гіпотеза підтвердилася лише частково, оскільки можливість отримання вищої освіти рідною мовою найбільшою мірою надихнула студентів на вибір навчального закладу. Соціальні чинники відіграють найважливішу роль у виборі інститутів, але на них впливають і економічні фактори.

Третя гіпотеза не знайшла підтвердження, оскільки можливість подальшого навчання рідною мовою однаково важлива як для студентів, які беруть участь у педагогічній, так і непедагогічній освіті. Наша четверта гіпотеза підтвердилася. Результати нашого дослідження показали, що важливо вибрати професію, і після закінчення навчання знайти вигідну роботу з дипломом.

Під час написання кваліфікаційної роботи, ми досліджували мотивації серед студентів. На дослідницькі питання та гіпотези під час аналізу ми отримали відповіді. В майбутньому ми хочемо продовжити дослідження.

HIVATKOZOTT IRODALOM

1. ÁGYAS RÉKA. (2015): Diákként sokat tanultunk, tanítóként még többet?! In: *Pedagógushallgatók pályaaorientációja a Vajdaságban*. 66-88.
2. BILETSKA: БІЛЕЦЬКА О. (2008): Мотиваційні фактори формування професійної спрямованості молоді. 27-35.
3. BERGERSON A. A. (2009): Special Issue: College Choice And Access to College: Moving Police, Research, and Practice the 21st Century. *ASHE Higher Education Report*, 35(4), 1-141.
4. BORDIEU PIERRE (1998): *A társadalmi egyenlőtlenségek újra termelődése*. Budapest: Gondolat Kiadó.
5. BOUDON RAYMUND. (1981): Társadalmi egyenlőtlenségek a továbbtanulásban. In Halász Gábor – Lannert Judit (szerk.). In *Az oktatási rendszerek elmélete* (pp. 406-417). Budapest: Okker Kiadó.
6. BOCSI VERONIKA (2022): *Értelmiségképzés és felsőoktatás*. Belvedere. Szeged.
7. COLEMAN S. J. (1998): Társadalmi tőke az emberi tőke termelésében. In Lengyel György – Szábtó Zoltán (szerk.). *Tőkefajták: A társadalmi és kulturális erőforrások szociológiája*. Budapest.
8. CSATA ZSOMBOR (2004): Az iskolázottsági esélyek társadalmi meghatározottsága az erdélyi magyar fiatalok körében. In: *Erdélyi társadalom*. 1. 99–132.
9. FEJES J. (2015): Célok és motiváció - Tanulási motiváció a célorientációs elmélet alapján. Gondolat Kiadó. – Budapest.
10. FÓNAI MIHÁLY–DUSA ÁGNES RÉKA (2014): A tanárok presztízsének társadalmi státuszának változásai a kilencvenes és a kétezres években. *Iskolakultúra*. 14(6). 41–49.
11. HÁBER J.–SZALAI J. (1976): A pedagógusnők helyzete, egy pálya elnöiesedése. In: Szabady E. (szerk.): *Nők, gazdaság, társadalom*. Budapest: MNOT–Kossuth.
12. HOSSLER D., & others (1990): *The Strategic Management of College Entrollments*. ERIC.
13. ISAENKO: ІСАЄНКО А. С. (2018): *Мотивація абітурієнтів при виборі професії як чинник ефективності освітньої діяльності ВНЗ*. Державний університет інфраструктури та технологій. – Київ.
14. KERÜLŐ JUDIT (2015): Akik pedagógusok szeretnének lenni: pedagógusjelöltek demográfiai jellemzői. In: *Szakmai szocializáció a felsőoktatásban. A pedagógusképzés kihívásai a Kárpát-medencében*. Nagyvárad – Budapest, Partium–PPS–UMK. 176–189.
15. MÁTÉ H. – SZIKORA P. (2018): *Középiszkolások továbbtanulási motivációinak vizsgálata*. – Budapest.

16. MATRUNICS A. (2007/11): *A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola története és végzőseinek kariervizsgálata.* – Folyóirat, Beregszász.
17. NAGY I. K. – ALBERT – LŐRINCZ E. (2015): Továbbtanulási és intézményválasztási motivációk a Partiumi régió határmenti térségében. – Kolozsvár.
18. O'DONOGHUE F. (2009): *Behavioral Economics and Human Motivation.*
19. RÁMHÁP SZ. (2017): Felsőoktatási továbbtanulási motivációk Magyarországon a változó ifjúság és a piacosodó felsőoktatás tükrében. Doktori értekezés tervezet. Győr, 232 pp.
20. SZEMERSZKI M. (2006): *A nem állami felsőoktatási intézmények hallgatói.* Felsőoktatási kutatóintézet. Budapest.
21. ZAKAR ANDRÁS (1988): Pályaválasztási elméletek. Budapest, Tankönyvkiadó.

MELLÉKLETEK

Ábrák jegyzéke

1. ábra. Maslow-piramis, forrás: Nagy, 2015	15
2. ábra. Férfi-női megoszlás, saját szerkesztés	20
3. ábra. Szülők iskolázottsági megoszlása, saját szerkesztés.....	22
4. ábra. Anyanyelv szerinti megoszlás, saját szerkesztés	23
5. ábra. Tannyelvűiskola érettségi megoszlás, saját szerkesztés	23
6. ábra. Választott szak szerinti megoszlás, saját szerkesztés	24
7. ábra. Pedagógia és nem pedagógia szak megoszlása, saját szerkesztés	25
8. ábra. A hallgatók befolyásolása a főiskola választásban, saját szerkesztés.....	26
9. ábra. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolát választó diákok intézményválasztásának okai (%), saját szerkesztés	27
10. ábra. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola kiválasztására ható tényezők, saját szerkesztés	28
11. ábra. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola által kínált lehetőségek, saját szerkesztés	29
12. ábra. Szakválasztási motiváció, saját szerkesztés.....	32

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat. A szakok és a nemi megoszlás összevetései	21
2. táblázat. Az anya iskolai végzettsége és az intézményválasztási motivációk különbségei.....	30
3. táblázat. A szakok és az intézményválasztási motivációk különbségei	30
4. táblázat. A pedagógia és nem pedagógia irányultságú szakok és az intézményválasztás különbségei.....	31

Kutatási kérdőív

1. Nem

- férfi
- nő

2. Családi állapot

- egyedülálló
- házas
- nem házas, de együtt él valakivel
- párkapcsolatban
- elvált
- özvegy

3. Életkorod?

.....

4. Lakhelyed típusa

- falu
- kisváros
- megyeszékhely

5. Édesanyád legmagasabb iskolai végzettsége

- általános alatt
- általános
- szakiskola
- szakközépiskola
- gimnázium
- főiskola
- egyetem

6. Édesapád legmagasabb iskolai végzettsége

- általános alatt
- általános
- szakiskola
- szakközépiskola
- gimnázium
- főiskola

egyetem

7. Válaszd ki a csoportok közül, hogy leginkább minek vallanád magad!

magyarnak

ukránnak

kárpátaljai magyarnak

európainak

8. Mi az anyanyelved?

magyar

ukrán

orosz

egyéb

9. A jelenlegi szakodon milyen szintű képzésben kezdted meg a tanulmányaidat?

BA/BSc

MA/MSc

10. Milyen tagozaton tanulsz?

nappali

levelezői

mindkettő

11. Milyen szakon tanulsz?

óvodapedagógia

tanítói

történelem

ukrán nyelv és irodalom

magyar nyelv és irodalom

angol nyelv és irodalom

biológia

földrajz

matematika

kémia

számvitel és adóügy

turizmus

12. Amennyiben két szakon tanulsz, mi a második szak?

óvodapedagógia

- tanítói
- történelem
- ukrán nyelv és irodalom
- magyar nyelv és irodalom
- angol nyelv és irodalom
- biológia
- földrajz
- matematika
- kémia
- számvitel és adóügy
- turizmus

13. Évfolyam

- 1
- 2
- 3
- 4

14. Milyen középiskolában szerezted meg az érettségi bizonyítványt?

- hagyományos 1-11 osztályos középiskola
- kéttannyelvű középiskola
- technikum
- gimnázium
- egyházi iskola (líceum)
- szakközépiskola

15. Milyen tannyelvű iskolában érettségiztél?

- magyar
- ukrán
- orosz

16. Közvetlenül az érettségi után felvételiztél-e?

- igen
- nem

17. Amennyiben nem érettségi után felvételizett, mivel foglalkoztál?

- dolgoztam

- máshol tanultam
- egyéb

18. Ki befolyásolt abban, hogy a Főiskolát válaszd?

- szüleim, rokonaim
- barátaim
- tanárain
- osztálytársaim
- magam döntése volt

19. Mi motivált leginkább, hogy ezt a szakot választottad?

- anyanyelvemen tanulhatok
- nem kell tandíjat fizetni
- a későbbiekben ebben a szakirányban szeretnék majd munkába állni
- erre a szakra vettek fel
- nyelvvizsga céljából
- hogy elsajátítsam a magyar nyelvet
- barátaim példáját követtem
- erre a szakra volt megfelelő ZNO

20. A Főiskolán történő tanulás szempontjából mennyire befolyásoltak téged az alábbi állítások? (1-egyáltalán nem játszott szerepet, 4-teljes mértékben szerepet játszott)

	1	2	3	4
anyanyelvemen tanulhatok				
nem kell tandíjat fizetni				
ösztöndíjban részesültem				
nem vettek fel magyarországi felsőoktatási intézménybe				
külső ösztönzés (családom, barátaim)				
kihívás volt számomra				
hogy kiderüljön mihez van tehetségem				

21. A Főiskolán eltöltött éveid értékeld egy 5-s skálán! (1- egyáltalán nem vagyok elégedett, 5-teljes mértékben elégedett vagyok)

	1	2	3	4	5
közösségi élet					

a szaktantermek felszereltsége					
a kollégium színvonala					
az oktatók és a hallgatók viszonya					
a pedagógusok szakmai felkészültsége					
szabadidős lehetőségek					
az intézményen belüli étkezési lehetőségek					

22. Szerepet játszottak-e az alábbi tényezők továbbtanulás szempontjából?

(1-egyáltalán nem játszott szerepet, 4-teljes mértékben szerepet játszott)

Intézményválasztásban

	1	2	3	4
jól jövedelmező állást találjak				
elismert foglalkozásom legyen				
anyanyelvemen tanulhatok				
diplomával könnyebb elhelyezkedni				
sokféle kapcsolatot alakítsak ki				
Magyarországon tudjak elhelyezkedni				
Szülőföldemen tudjak elhelyezkedni				
családi példát követtem				
tanárok véleménye miatt				
ösztöndíjas hely miatt				

23. Szakválasztásban

	1	2	3	4
jól jövedelmező állást találjak				
elismert foglalkozásom legyen				
anyanyelvemen tanulhatok				
diplomával könnyebb elhelyezkedni				
sokféle kapcsolatot alakítsak ki				
Magyarországon tudjak elhelyezkedni				
Szülőföldemen tudjak elhelyezkedni				
családi példát követtem				
tanárok véleménye miatt				

ösztöndíjas hely miatt				
------------------------	--	--	--	--

24. Honnan értesültél a Főiskola által kínált lehetőségekről?

- újság
- internetes hírportál
- rádió, tévé (TV21, Főiskola médiaközpontja)
- felvételi tájékoztató a Főiskola tanáraitól
- iskolai tanáraitól
- osztálytársaimtól
- barátaimtól
- családomtól
- szórólapok, plakátok
- egyéb

25. Hol tervezed a jövőt a tanulmányaid befejezése után?

- Kárpátalján
- külföldön
- Magyarországon

**Завідувачу кафедри
Біда Олені Анатоліївні
здобувача вищої освіти
Попович Мелінди Василівни
студентки IV-го курсу, початкова освіта**

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення «Про академічну доброчесність в Закарпатському угорському інституті імені Ф. Ракоці II» від «30» серпня 2019 року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту і застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений(а).

Про використання Системи виявлення текстових збігів/ідентичності/ схожості в роботах здобувачів вищої освіти повідомлений(а) та надаю свою згоду на обробку та збереження моєї роботи в Базі даних Інституту. Також надаю ЗУІ право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки Інституту надається в друкованому та електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

31 травня 2022р.

Дата

Підпис

Bida Olena
tanszékvezetőnek
Popovics Melinda

IV évfolyamos tanító szakos hallgatótól

NYILATKOZAT

A II. Rákoczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 2019. augusztus 30-án kelt tudományetikai szabályzatának pontjaival, amelyek szerint plágium felfedezése esetén a diplomamunka nincs védéshez engedve, megismerkedtem.

Tájékoztatást kaptam a plágiumszűrő rendszer használatáról, hozzájárulok a munkám ellenőrzéséhez és tárolásához az intézményi adatbázisban. Felhatalmazom az intézményt, hogy a munkámat ellenőrzés után felhasználhassák a plágiumszűrő program működésénél a további munkák ellenőrzésének folyamatában.

A munkát ellenőrzés céljából elektronikusan és nyomtatott formában is benyújtottam az intézménynek. Munkám elektronikus változata azonos a nyomtatott példánnyal.

2022. 05. 31

Dátum

Popovics

Aláírás

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1011257501

Дата перевірки:
19.05.2022 20:54:30 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
19.05.2022 21:14:11 EEST

ID користувача:
100006701

Назва документа: Popovics-melindaszakdolgozat

Кількість сторінок: 42 Кількість слів: 8931 Кількість символів: 75873 Розмір файлу: 718.84 KB ID файлу: 1011147535

5.21% Схожість

Найбільша схожість: 1.16% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1007833358)

3.68% Джерела з Інтернету

98

Сторінка 44

3% Джерела з Бібліотеки

118

Сторінка 45

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

1